

คม·สด·ลึก

ปีที่ 12 ฉบับที่ 4234 วันพุธที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 หน้า 22

แก้ยายม่อม ผักเป็นยา

“แก้ยายม่อม” มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า

Clerodendrum indicum (L) Kuntze อยู่ในวงศ์ LABIATAE และมีชื่ออื่นๆ ที่เรียกกันในแต่ละท้องถิ่น คือ ผักหลี่แมน ปิงขม ปิงหลวง พญารากเดี่ยว ไม้เท้าฤๅษี ญ่าลีนจ๋อง แลงชอด หรือแกมมอ

แก้ยายม่อมมีลักษณะเป็นไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงเป็นวงรอบ ข้อละ 3-5 ใบ ดอกช่อสีขาว ผลกลม เมื่อสุกจะมีสีม่วงดำ เป็นสมุนไพรที่ใช้กันมากตัวหนึ่งในอีสาน โดยนิยมใช้ในตำรับยาแก้ไข้ ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดนก ไข้หวัดใหญ่ และเป็นหนึ่งในสมุนไพร “ยาห้าราก” หรือที่ในตำรายาไทยเรียกว่า “เบญจโลกวิเชียร” หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า “แก้หวัดดวง” นั่นเอง

ตำรับยานี้ประกอบด้วย รากแก้ยายม่อม รากขิงข่า รากย่านาง รากคนทา และรากมะเดื่ออุทุมพร มีสรรพคุณแก้ไข้ แก้พิษได้ทุกชนิด แก้ร้อนใน กระหายน้ำ ใช้เป็นยาทาแก้ผดผื่นคัน แก้อักเสบ แก้ฝี ซึ่งปัจจุบันได้มีงานวิจัยถึงสรรพคุณแก้ยายม่อมว่าสามารถใช้ในการแก้ไข้ แก้อักเสบได้จริง

กญ.ดร.สุภาภรณ์
ปิติพร หัวหน้ากลุ่มงาน
เภสัชกรรม โรงพยาบาล
เจ้าพระยาอภัยภูเบศร
กล่าวว่า “แก้ยายม่อมมี
สรรพคุณทางยามากมาย
ไม่ว่าจะเป็น ตำรับยาแก้
ไข้ แก้ร้อนใน แก้เจ็บท้อง
โดยใช้รากแก้ยายม่อมฝน
หรือต้มกินก็ได้ ตำรับยาแก้
ริดสีดวงจมูก ให้นำใบแก้
ยายม่อมมาตากแห้งพร้อม
กับใบกาแจกayu ตูรงก็
อมา (เครือหมาน้อย) มวน
เป็นบุหรี่สูบ ตำรับยาแก้
ริดสีดวงทวารที่มีเลือดออก

ให้นำแก้ยายม่อมชนิด

เดี่ยวหรือผสมกับสมุนไพรอื่น สลนไฟแล้วนำมาห่อผ้า
จากนั้นให้คนที่เป็นริดสีดวงนั่งทับ ตำรับยาแก้คัน ให้

นำแก้ยายม่อมทั้งต้นมา
ต้มอบ ตำรับยาแก้ฝีหัวคว่ำ
(คว่ม) ซึ่งจะมีอาการเจ็บ
ในท้อง นอนหงายไม่ได้
เพราะจะเจ็บปวดมาก ให้
ใช้รากแก้ยายม่อมต้มกิน

ในชุมชนมุสลิม
เรียกแก้ยายม่อมว่า
“แกมมอ” เคยเป็นผักที่ขึ้น
เองตามธรรมชาติในสาม
จังหวัดภาคใต้ เป็นผักที่ใช้
กินกันทั่วไป โดยนำยอด
อ่อนที่มีทั้งดอกตูม ดอก
บาน ใบอ่อน มาต้มหรือ
ลวกจิ้มน้ำบูดู หรือทำยา
พื้นบ้านเหมือนผักทั่วไป
และใช้ใบมวนยาสูบแก้

(ต่อด้านหลัง)

**ริดสีดวงจมูก แต่ปัจจุบัน “แกมอง” หายไปเพราะ
ไม่มีคนปลูก จึงค่อนข้างหายาก**

ในชุมชนไทยใหญ่ เรียก “ผักหลี่แมน” เป็นผัก
คู่ครัวที่ชาวไทยใหญ่นิยมใช้ดอกตูมและยอดอ่อนมาตำ
กิน ใช้รากเป็นยาแก้ไข้ และใช้เป็นยาแก้ริดสีดวง ยา

แก้ผื่นแพ้

และปัจจุบัน โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
ได้ใช้ยาหารากเป็นส่วนประกอบสำคัญของผงขัดหน้า
เพราะเป็นยาเย็นที่สามารถใช้แก้แสบ แก้แพ้ และ
เหมาะกับทุกสภาพผิว

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
โทร. 0-3721-1289